

Жыбуртовіч А.Д.,
аспірантка

ДА ПЫТАННЯ АБ РОЛІ БІБЛІЯТЭК РЭСПУБЛІКАНСКАГА ЦЭНТРА Ў ІНТЭЛЕКТУАЛЬНЫМ РАЗВІЦЦІ СТУДЭНЦКАЙ МОЛАДЗІ

Мінск у якасці адміністрацыйнага, палітычнага, прамысловага, навуковага, вучэбнага цэнтра рэспублікі мае велізарны інтэлектуальны патэнцыял. Па даных, атрыманых вучоным саветам па кібернетыцы АН СССР, Мінск знаходзіўся ў канцы 80-х гадоў на 3-м месцы па культурнаму ўзроўню сярод гарадоў былога Саюза (першае месца займаў Талін, другое — Каўнас). За прайшоўшыя крызісныя гады становішча, вядома, некалькі пагоршылася, але агульны высокі культурны ўзровень, безумоўна, захаваўся.

Другімі словамі, мінскае гарадское культурнае асяроддзе мае магчымасці забяспечыць чалавеку ўсе ўмовы дзеля духоўнага развіцця. Рэспубліканскі цэнтр значна павялічвае магчымасці пашырэння кругагляду і ведаў асобы, таму што апыраджае ўсе іншыя тыпы рассялення па тэхнічнай аснашчанасці, разнастайнасці выбару заняткаў, адпачынку, дыяпазону магчымасцей у галіне духоўнай культуры. У гарадскім асяроддзі ў шырокай нааўнасці разнастайныя ўмовы для дзейнасці чалавэка. Умовы жыцця вялікага горада садзейнічаюць развіццю самаўсведамлення асобы як галоўнай апоры сацыяльнага кантролю, робяць магчымым пастаноўвае яго перарастанне ў самакантроль.

У ідэале вялікі горад (канкрэтна рэспубліканскі цэнтр) сваімі ўмовамі і інтэлектуальным патэнцыялам здольны забяспечыць поўнае станаўленне асобы, яе сацыялізацыю. Але ці заўсёды маладыя людзі, студэнты выкарыстоўваюць гэтыя вельмі шырокія магчымасці? Наколькі абагачасца асоба маладога чалавэка, які правёў 4—6 год у цэнтры навуковай і культурнай дзейнасці рэспублікі, што атрымаў ён ад вышэйшай адукацыі, акрамя прафесіі? Адукацыі, нават прафесійнай, недастаткова,

адсутнічае новая канцэпцыя іх дзейнасці. Бібліятэкі як адзін з сацыяльных інстытутаў, як "падмурак культуры" павінны выконваць, на наш погляд, цэнтральную ролю ў сістэме сацыяльных інстытутаў, звязаных з дакументнай камунікацыяй. Бібліятэкі маюць сёння вялікія інфармацыйныя рэсурсы, яны зольны дапамагчы маладому чалавеку рэалізаваць сябе ў пазнанні, творчасці, зносінах; у іх прысутнічае добрас інфармацыйнае асяроддзе, якое здольна фарміраваць і актывізаваць творчы патэнцыял сённяшняга студэнта. Аб тым, што нашым студэнтам патрэбна такая актывізацыя, гавораць даныя пяматлікіх сацыялагічных даследаванняў, у тым ліку і праведзеныя намі ў ВДУ горада ў 1992—1993 гадах. Выяўлена, што ў большасці студэнтаў пасіўны тып адносін да навучання, нізкая зацікаўленасць у самаадукацыі; пазнавальная дзейнасць мае ў іх невялікую каштоўнасць; неразвітыя культурныя патрабаванні; эмацыянальная беднасць. Адсюль можна прыйсці да высновы, што многія каштоўнасці, якія нясе ў сабе вялікі горад, не будуць запатрабаваны студэнцкай моладзю, і грамадства "страціць" частку маладога пакалення, якое пры спрыяльных умовах было б здольна змяніць само грамадства.

На наш погляд, бібліятэкі павінны прыкладзі ўсе намаганні, каб сфарміраваць у студэнтаў патрэбу ў карыстанні бібліятэкай. Нам патрэбна новая філасофія: інфармацыя, якую распаўсюджвае бібліятэка, павінна "пактавацца", г.зн. папярэдне інтэлектуальна перарабляцца, індывідуалізавацца, падганяцца да "постаці" асобнага чытача. Праца можа ісці пад лозунгам: "Найменшыя намаганні з боку чытача ў справе атрымання інфармацыі". Толькі тады, на наш погляд, бібліятэка зможа выконваць сваю функцыю ў грамадстве.

Бураўкін А.Г.,
канд.тэх.наук, дацэнт.
Зязюля А.Р.,
ст.выкладчык

У прыватнасці, для сістэмы адукацыі ў культуры такімі галінамі з'яўляюцца мова, літаратура, выяўленчае мастацтва, музыка, танец, тэатр, народныя рамёствы і архітэктура.

Рух уладкавання сістэм дакладных ведаў у культуры звязаны з укараненнем элементаў інфармацыйных і камп'ютэрных тэхналогій, заснаваных на дасягненнях дакладных навук (матэматыка, кібернетыка, тэорыя сістэм).

Свядомаму засваенню ведаў аб культуры спрыяе стварэнне інфармацыйных мадэляў падсістэм і элементаў культуры (у прыватнасці, мадэляў мастацкіх твораў) на аснове дакладных ведаў. Такія мадэлі павінны ўлічваць гісторыю развіцця падсістэмы, яе цяперашні стан, уласны лад (канструкцыю), а таксама ўзаемадзеянне гэтай падсістэмы з іншымі сістэмамі (навакольным светам). Спалучэнне названых элементаў (з розных галін ведаў) у адной канструкцыі магчыма на аснове агульнай тэорыі сістэм.

Укараненне элементаў сістэм дакладных ведаў у навучальны працэс мае на мэце стварыць магчымасці:

- эфектыўнага інфармацыйнага абмену паміж рознымі галінамі ведаў;
- фармалізацыі і мадэліравання творчых працэсаў (канструавання ў мастацкай творчасці);
- аўтаматызацыі доступу да інфармацыйных звестак па ўсіх галінах культуры.

Іваноў М.В.,
каш.пед.навук,
дацэнт.

Ровіна Р.А.,
каш.пед.навук,
дацэнт.

Каралёва Т.А.,
каш.пед.навук,
дацэнт

ЛАБАРАТОРНЫЯ ЗАНЯТКІ ПА КУРСУ "БІБЛІАГРАФІЯ ПРЫРОДАЗНАЎЧАЙ, ТЭХНІЧНАЙ І СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ ЛІТАРАТУРЫ" ЯК СРОДАК НАБЫЦЦЯ ПРАКТЫЧНЫХ УМЕННЯЎ І НАВЫКАЎ

1. Курс "Бібліяграфія прыродазнаўчай, тэхнічнай і сельскагаспадарчай літаратуры" дае тэарэтычныя веды і практычныя навукі, займае

значнае месца ў сістэме падрыхтоўкі бібліятэкараў-бібліёграфіаў. Асаблівасці сацыяльнай ролі навукова-тэхнічнай і сельскагаспадарчай літаратуры, яе разнастайнасць і складанасць, высокі прафесійны ўзровень спажывоў інфармацыі вызначаюць дадатковыя складанасці ў авалоданні студэнтамі не толькі комплексам ведаў, але і ў набыцці практычных уменняў і навыкаў. Уяўленне студэнтамі месца і ролі курса ў інфармацыйным забеспячэнні спецыялістаў навукі і вытворчасці будзе садзейнічаць выпрацоўцы павялі да прафесіі, асэнсаванню жэ грамадскай значнасці.

2. Асноўным сродкам набыцця прафесійных уменняў і навыкаў метадыкі бібліяграфавання галіновай літаратуры і абслугоўвання спецыялістаў з'яўляюцца лабараторныя заняткі, якія займаюць амаль палову агульнага аб'ёму галіні курса. Тэматыка заняткаў дастаткова разнастайная, тым не менш можна ўмоўна згрупаваць іх у некалькі блокаў. Першы прысвечаны спецыфіцы галіновых інфармацыйных выданняў, другі -- бібліяграфаванню галіновай літаратуры, трэці -- бібліяграфічнаму абслугоўванню спажывоў інфармацыі.

3. Заняткі першага блока накіраваны на набыццё ўмення колькаснага і якаснага аналізу першасных і другасных крыніц інфармацыі. Перш-наперш гэта шматаспектны аналіз дакументальнага патоку, адлюстраванага ў інфармацыйных і бібліяграфічных выданнях, яго рассяяне ў часопісах і бюлетэнях. Акрамя таго, на іншых занятках студэнты асвойваюць навыкі метадыкі параўнальнага аналізу рэфератыўных выданняў, бібліяграфічнай забяспечанасці розных галін навукі і тэхнікі і г.д.

4. Другі блок складаюць заняткі па асаблівасцях тэхналогіі вытворчасці бібліяграфічных паказальнікаў па прыродазнаўству, тэхніцы і сельскай гаспадарцы. Спачатку студэнты аналізуюць структуру і змест рэфератаў, надрукаваных ў рэфератыўных часопісах, і набыцця навыкі выкарыстоўваюць на наступных занятках пры падрыхтоўцы сваіх рэфератаў па дакументах, прысвечаных абсталяванню, матэрыялам і тэхналагічным працэсам.

На заключных занятках гэтага блока студэнты складаюць картатэкі па актуальных напрамках прыродазнаўства і прыкладных галін.

5. Заняткі трэцяга блоку прысвечаны набыццю ўменняў і навыкаў абслугоўвання спецыялістаў у галіне навукова-тэхнічнага і аграрнага комплексаў.